

ABONAMENTUL

Pe un an . 94 Cor.
Pe jum. an . 12 .
Pe o lună . 2 .

Nr. de Duminică
Pe un an . 4 Cor.
Pentru România și
America . 10 Cor.

Nr. de zi pentru Ro-
mania și străinătate pe
an 40 franci.

TRIBUNA

REDACȚIA
și ADMINISTRAȚIA
Deák Ferenc-utca 20.

INSERTIUNILE
se primesc la adminis-
trație.

Manuscrise nu se in-
poiază.

Telefon pentru oraș și
comitat 502.

Desfacerea de sârbii radicali.

De Ioan Russu Șirianu.

Intrarea sârbilor radicali în alianța naționalităților a fost chiar dela început un balastu. Ca membru și secretar al comitetului național substituit (comitetul ales la 1892 era în temniță) și ca unul dintre aranjatorii congresului național dela 1895, cunoscut greutățile ce ne făceau sârbii radicali. Nu esit deci a exprima convingerea, că prin ieșirea lor din alianță, situația s'a ameliorat. Cu sârbii liberali, conduși de înțeleptul Polyt, bărbat politic în întreg înțelesul cuvântului, o s-o putem duce mai bine. De slovaci nu amintesc: ei dela început au fost devotați și au înțeles rostul alianței dela 1895.

Deja înainte de congres, sârbii radicali erau să zădărnicească orice lucrare: nu voiau să stea alături cu frații lor liberali, pretinzând că numai ei reprezintă pe sârbi și adevărata opinie publică sârbească. A fost un noroc că »Zastava« o dirigea Dr. Gavrilla, bărbat cult și cu înțelegere. Chiar, așa, au trebuit luni de zile și multe alergături de alor noștri pela Neoplanta, până ce sârbii radicali au consimțit să lucreze împreună cu cei liberali.

La congres veniseră cu un program al lor și dacă noi românii și slovacii nu am fi fost concilianți până la extrem, congresul se ținea fără radicali, capabili a se uni cu sârbii guvernamentali cari fuseseră trimiși de guvern să spargă congresul. Ce frământare

apoi până să se invoiască a primi ca prezident al congresului pe Dr. Polyt!... Părea că sunt stăpâniți tot de resentimentul care-l făcuse pe Dr. Iasa Tomici să străpungă cu pumnalul pe adversarul său coleg liberal dela »Branik«...

Iar d'atunci încoaci n'au făcut nimic pentru realizarea unei singure idei din programul alianței naționalităților. La alegerile din 1905 au mers cu kossuthiștii și pe singurul sârb (liberal) ce s'a ales, l-au combătut în chip sălbatic. După alegerile dela 1906, când ajung în dietă și sârbi radicali, numai grație intervenției stăruitoare a românilor și slovacilor consimt să stea la sfat unde-i și Polyt. Și până ce Polyt, românii și slovacii duc în parlament cea mai energetică luptă contra guvernului coaliției, acasă radicalii își fac mendrele cu fișpanul kossuthist.

Purtarea lor cu prilejul alegerii de patriarh a scos, în fine, în relief întreg felul lor de a fi, de a cugeta și de a simți.

Și bine să înțelegem: nu criticăm faptul că au ales patriarh o persoană pe care viața lor întreagă au combătut-o. Sub sala împrejurarilor au făcut și alții așa. Scriitorul acestor rânduri a dat și el, cu amicii săi, votul pentru o persoană agreată de guvern. Eram însă minoritate atunci în Sinod și nimeni nu se îndoieste că dacă puteam, alegeam pe Mangra, cum am făcut-o când am avut majoritate.

Am ales însă pe Goldiș fără tergiversări cu guvernul și comptând pe calitățile morale ale candidatului și alesului. Am trecut,

de zece ani încoaci prin multe alegeri (de episcopi și mitropoliți), procedate de frământări violente. Niciodată, pe nici un moment majoritatea unei corporațiuni electorale (sinod ori congres) român n'a decăzut ca sârbii radicali; să trateze cu guvernul și să stabilească ori să primească niște condițiuni și naive și rușinoase!

Cine le mai garantează adecă Sârbilor că sub Bogdanovici li-se vor lărgi dreptul autonom bisericesc? Dar Bogdanovici înainte de a fi ajuns prelat, a făcut servicii numai cauzei maghiare. Cred sârbii radicali că se va găsi guvern maghiar care să-l silească a se schimba și să nu-i ceară maximum de serviciu — în interesul ungarilor?

Și mai naivă, dar totdeodată rușinoasă, e condiția să li-se pună la dispoziție forța brachială pentru a executa hotăriri de ale congresului, dacă nu se poate altfel!...

Ce s'a întâmplat adecă. Oamenii vechiului regim (Brancovici) n'au voit să pună la dispoziția comitetului ales de radicali nici actele nici banii patriarhiei... Cine dintre radicali chiar este în stare a crede că acei funcționari au făcut de capul lor și nu erau înțeleși cu Bogdanovici și indirect cu guvernul?... Ei, atunci de ce se mai svârcolesc radicalii? O să pună la regulă vr'odată pe noul patriarh, care a fost impus de guvern? Și cine le garantează că ei vor fi pururea majoritate? Ce fel: să fie majoritatea poporului sârbesc atât de oarbă, în cât să meargă tot după astfel de conducători?

Alianța naționalităților în nici un caz nu pierde debarasându-se de astfel de »tovarăși«,

FOIȚA ZIARULUI »TRIBUNA«.

I. Neruda.

Această excelentă doamnă Russ.

Negustorul Iosif Welsch era unul din comerșanții cei mai de frunte din împrejurimi. Eu cred că găseai în bolta lui tot ce-i pe lume, dela India și până la Africa, dela negrul de fildes până la pulberea de aur. Iar bolta lui care dedea în piață, era plină întreaga zi. Dl Welsch nu o părasea niciodată, în afară de Duminica serbarei naționale, pentru slujba solemnă, care se ținea la sf. Guy, și la marile reviste, unde aziasta garda națională a Pragăi. Dl Iosif Welsch era soldat în compania întâia de linie, secția întâi, și ocupa întotdeauna locul al treilea după locotenentul Nedona. În bolta sa, ar fi servit însoși bucuror pe cumpărători, cu toate că avea doi băieți și doi ucenici; când nu servia singur, atunci salută, sculpea din ochi și zâmbea la client. De altfel, dl Welsch râdea mereu, în pravălie, pe stradă, în biserică, într'un cuvânt pretutindeni, iar zâmbetul întipărirându-i-se în muschii feței, îi era cu neputință să se desbure de el. Era un om bun, scurt gros, cu capul veșnic în mișcare, cu fața mereu zâmbitoare, cum se zice. În boltă, el avea o șapcă și un șorț de piele; pe stradă îl vedeai cu o redingotă cu poală lungă, de culoare vână, cu nasturi aurii, și o pălărie înaltă în formă de modă veche. Eu îmi făcusem, o idee destul de caraghioasă despre dl Welsch. Cât a trăit n'am avut prilejul să-l văd în casa lui, dar îmi chinaiam închipuirea ca să mi-l reprezint:

îmi pareă că văd pe dl Iosif Welsch stând la masa lui, fără șapcă, dar cu șorțul; în față i o farfurie plină cu supă; el s'a rezimat cu coatele pe masă, iar mâna umblă purtând lingura dela farfurie la gura surizândă; stă așa nemișcat ca și cum ar fi o statuă de piatră; singură lingura se poartă între gură și farfurie. O prostească închipuire, recunosc.

Într'o zi, în vremea când începe povestirea mea la 3 Maiu 184*, la ora patru după amiază, dl Iosif Welsch părăsise lumea. El era întins într'un frumos cosciug, în etajul întâiu, deasupra pravăliei; era îmbrăcat în uniforma lui frumoasă de revistă. Acoperișul cosciugului nu era închis încă, și se vedeă dl Welsch, cu ochii închiși păstrând zâmbetul pe care-l avusese întotdeauna.

Inmormântarea era hotărâtă la ora 4. Dricul așteaptă în piață în fața casei, ca și o companie de soldați cu muzica.

Salonul era plin de lume; cele mai de seamă personagii din cartier erau de față. Se înțelege dela sine că pe eotul paroh dela sf. Nicolae și cu copilul care îl ajută la slujbă sosiră ceva mai târziu, ceea-ce nu lipseă niciodată când avea de a face cu un parohian de oarecare greutate. O oarecare emoție stăpânea asistența. Razele soarelui pe asfințite cădeau pe geamul cel mare și se resfrângeau, luminile mari de ceară așezate în jurul catafalcului, ardeau în lumina aceasta cu o flăcără galbuie și fumegândă; se simțea în toată odaia mirosul lor amestecat cu acela al vopselei proaspete pe care-l răspândea cosciugul nou, și cu aceea a talaișilor din cari se făcuse un pat în sicriu, pentru a culcă într'însul pe mort. Liniștea stăpânea, asistenții vorbeau pe șoptite. Lacrimi

de fel: dl Welsch nu lăsa în urmă nici o rudenie apropiată, iar rudeniile de departe zic întotdeauna: »De m'aș secăta măcar de plâns, tot nu l-aș învâ.«

Atunci dna Russ intră. Ea era văduva dlui Russ, hangiu Grădinei Micului Conte, unde artileria dădea baluri mărețe. Deși nu-i arde nimănua de asta, voi dă totuși câteva lămuriri asupra felului în care dna Russ ajunsese văduvă. Altădată fiecare regiment de tunari avea o companie de bombardieri, compusă din gălăgioși de talie mică rotunzi în spate. Compania asta pareă a nu prea avea la stomac pe dl Russ, iar pentru mica lui nevastă toată afecțiunea, și pentru dragostea aceasta ea bătuse fără îndoială sdravăn pe bărbat. Dna Russ avea o pensiuie ca văduvă și nici un copil; trăia de unsprezece ani în aceeași casă, în Târgul Zidarilor. De întrebă cineva cum își petrece vremea femeia aceasta, i-se răspundeă întotdeauna: »Merge la inmormântări.«

Dna Russ zori deci spre luminări. Era o femeie ca de vre-o cinzeci de ani, de statură mijlocie, și înzestrată cu o fizionomie impunătoare. Purta o cărpă de mătăasă neagră, o căiță neagră împodobită cu panglici de un verde deschis, care încadră bine fața ei rotundă și durdulie; avea niște ochi cenușii cari se adânciau în fața ei de evlavioasă. Ea se învioră, buzele-i prinse a se mișcă, lacrimi bogate curseră din ochii ei, și oftă sgomotos.

Se grăbi să-și șteargă cu batista, ochii și buzele, și începă să caute la vecinele ei, în dreapta și stânga. La stânga e a femeia pieptănătorului dnei Hirt; ea se rugă dintr'o carte, la dreapta era o doamnă îmbrăcată bogat, pe care n'o

căci de când ea există, radicalii sârbi nu i-au adus nici o întărire ci au privit această alianță drept o cetate de unde la momentul oportun să iasă a tergiversa cu guvernul. (In limba ostașilor este un cuvânt mai aspru pentru numirea acestei acțiuni!) De aceea presa maghiară își prostește cititorii când trâmbiță slăbirea alianței naționalităților, iar sârbii radicali îmbată și ei cu apă rece când spun că numai așa au putut mântui interesele bisericesti. Din contra: corifeii lor au căutat să-și asigure poziții bănești, iar neam și biserică au lăsat în prada molohului șovinist maghiar.

Baronul de Aehrenthal la împăratul. M. Sa i-a acordat ieri la orele 10 a. m. o audiență ministrului de externe, baronului de Aehrenthal.

Anexarea Bosniei. Din Londra se anunță, că conform informațiilor primite dela Viena de ziarul „Daily Express“, cabinetul austro-ungar a făcut demersuri formale în chestiunea anexării Bosniei pe lângă puterile europene. Chestiunea aceasta a format obiect de discuție și cu ocaziunea întrevederii dela Ischl, când s'ar fi iscat unele controversii.

Ziarului „Times“ i-se telegrafiază din Petersburg: Cabinetul de externe din Viena va fi autorizat din partea delegațiilor, ca pentru menținerea definitivă a provinciilor ocupate să facă demersurile necesare. Prin sulevarea chestiunii teritoriilor ocupate sunt atinse defavorabil interesele Rusiei și părerea cercurilor diplomatice de aici e, ca puterile să împiedice Austro-Ungaria de a suleva chestiunea anexării.

De altă parte presa engleză, nu mai puțin îngrijată, scrie cu multă aversiune despre intențiunile monarhiei noastre, cari periclitează interesele Angliei în Balcani. Se afirmă în formă pozitivă că proclamarea anexării se cuprinde în mesajul de tron prin care se vor inaugura desbaterele delegațiilor austro-ungare.

Svonuri la fel se ventilează și de către presa din Austria și cea ungurească. Ziarul „Az Ujság“ descopere din sorginte inițiată două puncte au-

lente din „pactul“ pe baza căruia guvernul actual a luat frânele, cari punte limitând chestiunea sporirii contingentului militar aduc motivul unei imperioase necesități, ce va urmă încurând. Aceasta necesitate de a spori contingentul pare a rezulta din contemplarea complicațiilor diplomatice ce prezintă perspectiva anexării Bosniei. Aceste complicații vor servi de pretext când se va prezintă în delegații proiectul despre sporirea contingentului armatei comune.

Autonomia bisericii catolice. Prelații rom. catolici au ținut ieri o conferință la palatul primatului Vaszary din Buda. Conferința a desbătut chestiunea autonomiei bisericii catolice și chestiunea congruei. Despre rezultatul consfățărilor se publică următorul comunicat: Atât chestiunea autonomiei cât și a congruei se va rezolvi încurând definitiv.

Alegerea dela Caransebeș.

Poimâne, Duminecă, deputații sinodului de Caransebeș sunt chemați să așeze un nou episcop în scaunul vacant de Caransebeș.

Când prin moartea răposatului episcop Popea scaunul acesta devenise vacant, să crezuse, că se va deschide o vie campanie electorală. S'a întâmplat tocmai contrarul. În loc de mișcare, tăcere, în loc de interes, o nepăsare generală. În numărul său de azi »Drapelul«, constatând aceasta, spune: »Ne înspăimântă apatia ce se observă pe întreaga linie a deputaților sinodali, chemați mâine-poimâne să-și dea votul. Numai prin coloanele publicațiilor ce stau în serviciul guvernului să strecoară câte-o vorbă, încolo pace. În loc de inițiative conștiente, întâlnești, unde privești, numai întrebări. Și e curios că toate aceste întrebări se concentrează asupra unui singur punct: Cine este agreatul ori candidatul guvernului?»

Parcă dela început este exclus de a lua poziție pentru vre-unul din candidați care nu este agreat guvernului, ori pentru care

nu se întrepune de-adreptul guvernul prin agenții săi din sânul nostru.

Iată deci care-i situația la care am ajuns astăzi. Nimeni nu mai are curajul să-și spuie părerea, nimeni nu mai îndrăznește să rupă tăcerea grea și penibilă ce s'a așezat ca un coșmar pe situația asta. Guvernul a ajuns să stăpânească atât de mult situația în Caransebeș, încât el impune tuturor tăcerea, nelucrarea și nepăsarea în care el singur poate vorbi și lucra.

Și ne întrebăm cu teamă și cu îngrijire: oare am ajuns noi atât de departe încât până și elementele bune și conștiente din dieceza Caransebeșului să lasă terorizate de guvern?

Unde va conduce aceasta? Iată ce spun în privința asta tot conștii dela »Drapelul«... îmi vin aminte vorbele unui călugăr de-ai noștri din cei mai buni ce-i avem.

Eră după alegerea dela Arad, când vorbind mai cu dinadinsul despre tristele experiențe făcute la această alegere, mi-a zis le despărțire;

— »Dacă nu vă sprijiniți și apărați pe călugării voștri, apoi să nu vă mirați dacă mâine poimâne nu veți mai avea călugăr cinstit în biserică«. (NB. Monahul din chestiune n'a fost direct interesat la alegere — Nota »Drapelului«).

Suntem mulțămitori conștii dela Lugoj pentru că au improspătat tocmai acum aceste cuvinte rostite atunci de acel călugăr. Ori-cine ar fi fost, cuvintele sale exprimă un adevăr de care să pare că elementul laic nu-și da seama înde-ajuns.

Căci dacă în lupta pentru scaunele episcopicești elementul laic să va lăsa terorizat de guvern, atunci de sigur totdeauna dintre călugării noștri vor izbuti persoanele cele mai puțin apte intelectualicește și moralicește să ocupe înaltele demnități ale bisericii noastre. Vor izbuti nu cei buni, cei cinstiți, cei nepătați, ci acei cari primesc orice condițiuni ale guvernului pentru a-și putea satisface ambițiile de mărire și stăpânire. În felul acesta guvernul va izbuti

cunoștea doamna Russ, căci dacă eră din Praga, trebuie că loculă din cealaltă parte a apei; ea îi adresă vorba, de sigur folosindu-se de limba germană, căci cartierul, din punctul de vedere al naționalității, eră în partea stângă a orașului Praga.

— Dumnezeu să-i dea liniștea vecinică, — zise dna Russ — râdeă mereu ca și cum n'ar fi trebuit să moară niciodată.

Și zicând acestea, ea prinse din nou a-și șterge lacrimile.

— A venit, și a plecat, și și-a lăsat agoniseala. Moartea vine ca un hoț (bis).

Doamna necunoscută nu răspunse.

— Intr'o zi mă găseam la o înmormântare jidovească, — povesteă dna Russ pe șoptite; înmormântările acelea nu sunt frumoase de fel. Toate oglinzile sunt acoperite cu un văl, ca să nu poți vedeă trupul. E mai bine ca să se poată vedeă răposatul din toate părțile în cosciug. Asta trebuie să coste vre-o doisprezece florini; o gramă de bani. O merită îndestul, un așa de cum se cade om; aș vrea să mai fie aicia, răzând mereu, după felul lui. Dar asta n'a împiedecat moartea; ea l-a surprins asupra faptului uite-l: ai zice, că i încă în viață, nu-i așa?

— Eu n'am cunoscut pe dl Welsch — răspunse doamna străină.

— Nu l-ai cunoscut? Eu l-am cunoscut perfect, când eră copil, — am cunoscut și pe femeia lui. Bunul Dumnezeu s'o ierte! Li văd iarăși când s'au căsătorit; ea a plâns în dimineața nunții chiar. Auzi dta: să plângi numai decât într'o bună dimineață, când ai cunoscut pe un om de nouă ani. Asta i prostie, nu-i așa? El o așteptase destulă vreme, nouă ani încheiați? Asta-i mult, nu-ți pare? Ea eră tare frumoasă, tare drăguță, se pricepea la menaj ca nici una alta; la târg s'ar fi tocmit o oră ca să facă să i-se scadă o pară, la spălat sfântului întotdeauna pe biata femeie pe care o aveă cu ziua, iar servitorii ei nu mâncau niciodată să se sature. Și Welsch al ei, dracul să-i poarte de grijă! Am avut două servitoare cari au stat și la el, cunosc totul; ele n'aveau nici măcar o clipă de odihnă. O singură parte bună aveă el, că se temeă de nevastă, și-i îngăduia totul, ca să nu-l certe. Și apoi, știu dta, ea eră romanească, volă să fie admirată de toată lumea, toată lumea să se ocupe de ea. Se plângeă mereu că o bate bărbatu-său. De ar fi spânzurat-o, ori de-ar fi otrăvit-o, ea ar fi fost foarte fericită, căci ar fi avut atunci cu ce să-și atragă compătimirea lumii.

Dna Russ caută din nou la vecina necunoscută, dar aceasta dispăruse. În toiul povestirii sale, dna Russ nu observase că doamna aceia se făcuse

tot mai roșie, și perise până a nu fi auzit totul. Doamna necunoscută mersese în odaia de alături să vorbească cu dl Uhmühl, un personaj uscățiv, rudă cu dl Welsch, și funcționar la contabilitatea publică.

Dna Russ contemplă din nou fața defunctului, buzele i-se puseră iarăși în mișcare, și lacrimile îi curseră iarăși.

— Bietul om! — zise ea cătră nevasta pleptă-nătorului de lână, — are să-și dea seama cătră Dumnezeu de tot ce-a făcut, de tot. Nu eră tocmai de treabă. Dar să nu mai vorbim de asta. Dacă s'ar fi căsătorit cu biata Toni, pe care a nenorocit-o...

— Ah! așa, ai sosit călare pe o coadă de mătură, vrăjitoare bătrână; — zise la spatele ei un glas puternic și aspru, în vreme ce o mână osoasă îi căzu pe umăr. Toată lumea se întoarse, și se văzu dl Uhmühl drept în fața văduvei Russ. El își întinse mâna în direcțiunea ușii, și-i porunci cu vocea lui aspra și iute:

— Ieși!

— Ce e? — întrebă din ușă un alt d. Uhmühl. Acela eră comisarul de poliție al cartierului, un adevărat schelet, tot așa de sfrijit ca și fratele său.

— Vrăjitoarea aia, s'a abătut p'aci să supere pe morți. Are o limba care taie ca briciul — ci cărpește-i o palmă.

Cal dintâi atelier de pietre monumentale aranjat cu putere electrică.

Gerstenbrein Tamás és T-sa — mester de monumente și pietre de amintire. —

Fabricație proprie din marmură, granit, soynit, labrador etc., din pietre de marmură magazin se află în Kolozsvár, Ferenc József-ut 25. Căminul și magazinul central: **Kolozsvár, Dézsma-u. nr. 21. Telefon 634.** Filiale: Nagyvárad, Nagyzeben, Déva și Bánptak.

ori-când să-și impuie bisericii oamenii săi și găsește larg deschisă poarta prin care va putea pătrunde în meterezele autonomiei noastre.

Este deci datoria elementului luman din sinul bisericii noastre ca el să nu admită presiunea guvernului în afacerile lăuntrice ale bisericii. Prin pasivitatea lor fatalistă ei vor admite ca guvernul să ajungă singurul factor hotărâtor al alegerilor episcopale, și ei, cari ar trebui să fie adevăratul factor hotărâtor, vor fi reduși la rolul unor simple păpuși menite să îndeplinească voia guvernului.

Iată deci de ce este vorba aici. Este vorba de o parte de-a feri viitoarea generație monahală de o îndrumare dezastroasă, de-o pildă demoralizatoare. Dacă nu vom izbuti să-i dăm o pildă bună vom ajunge acolo încât la noi călugăr va însemna un om fără conștiință, fără demnitate, un instrument care așteaptă mâna care să-l ridice și să-l stăpânească și vom avea dreptul de-a vedea în fiecare călugăr un viitor trădător și dușman al neamului nostru, adăpostit după altarul autonomiei bisericești.

De altă parte elementul laic are datoria de a păzi cu scumpătate dreptul ce autonomia bisericească i-a hărăzit, dreptul suveran de-a conduce destinele bisericii sale. El trebuie să se rostească nu pentru acel ce vine de »sus«, nu pentru cel ce aduce dela guvern confirmarea calităților și aptitudinilor sale, ci pentru o persoană care și-a dovedit întotdeauna neatârănarea sa mândră și conștiință, nepăsătoare de eventualitățile unei alegeri, trăind și lucrând întotdeauna pentru binele și interesul bisericii și al neamului său. Mai mult decât ori când, biserica noastră are nevoie de oameni tari, de oameni cari prin calitățile lor intelectuale sunt o garanție pentru buna conducere a afacerilor noastre iar prin calitățile lor morale ne vor feri de introducerea spiritului bizantin, de tradarea dela Xilokerkos.

În ora asta supremă, amintim membrilor sinodului din Caransebeș pilda episcopului Sava Brancovici.

A lor este libertatea, al lor este dreptul de-a alege, a lor este și răspunderea pentru viitorul diecezii și al bisericii. Nădăduim deci că și vor face datoria bărbătește și românește precum o cere conștiința lor și binele bisericii noastre.

Situația politică.

Reforma electorală și partidele.

Sârbii radicali.

»Zastava« organul sârbilor radicali tratează într'un primarticol chestiunea reformei electorale și arată, că proiectul ministrului Andrassy nu mulțumește pe sârbii radicali. Ei doresc ca votarea să se facă după liste și cer și reprezentarea minorităților în parlament. Deputații lor vor prezenta în conformitate, cu ocaziunea discuției reformei electorale în cameră, modificări în acest sens.

Precauții.

»Siebenbürgisch-Deutsches Tagblatt« organul guvernamental al sașilor din Sibiu salută votul plural contemplat în proiectul desvălit de »Népszava«, precizând că atât din punct de vedere teoretic cât, și din punctul de vedere special al sașilor acest proiect e salutar.

Partidele ungurești.

Ziua de ieri n'a adus aproape nimic nou. Cluburile au fost liniștite, — singur clubul partidului constituțional a fost aseară mai cercetat. Constituționalii spun că ministrul Andrassy e satisfăcut de ecoul ce-a stârnit proiectul său în opinia publică ungurească.

S'a început și pelerinajul la ministrul Kossuth. Ministrul a primit întâiul grup de 30 de deputați kossuthiști ieri înainte de amiază. Consfătuirea s'a început la orele zece și a durat vre-o două ore. A fost — după cum scriu ziarele ungurești — de caracter pur informativ (?). Li s'au făcut cunoscut datele statistice pe cari se înteme-

recțiune, și zicea: »Ei bat!« Eu cred că nu se petrece nimic necuviincios, în sala aceasta pe care Iosif ni o arată cu degetul cel gros.

În aceasta și sală apără, în ziua de 4 Mai 184* d-na Russ, cu cărpa de mătasă neagră și cu căița cu panglici verzi, înaintea asprului comisar de poliție.

Era prăpădită, căută în pământ, nu răspunde. După ce dl comisar și-a mântuit discursul amenințator, mai adaose vorbele acestea: »D-ta înțelege bine, și este interzis să mai iei parte de aci înainte la înmormântări. Acuma poți să pleci; ea plecă. Comisarul ar fi făcut tot așa de bine când i-ar fi interzis de a muri vre-o dată, cât de bine a făcut el acum când i-a poruncit să nu mai umble la îngropăciuni.

După ce ea eși pe ușa tribunalului, comisarul se întoarse spre un mic funcționar și-i zise răzând:

— Uite-o zăpăcită de tot. Asta-i un adevărat fierăstrău; taie tot ce-i pui în cale.

— Ar trebui s'o folosiască la serviciul de înmormântare al surdo-mușilor, — zise micul funcționar.

Ei se puseră pe râs; vorbele acestea îi înveseliră.

D na Russ multă vreme nu și putu găsi echilibrul; în cele din urmă totuși, ea avu o inspirație.

Sunt vre-o șase luni acum de când și-a închiriat casa și și-a luat ca chirie un apartament la bariera Ougezder. Toate convoiurile trec pe sub ferestrele ei. Și de îndată ce d-na Russ observă vre-unul, iese în ușă, și plânge în regulă.

Tradusă de: C. Cioflec.

iază reforma electorală. Deputații au arătat nedumeriri, cu privire la unele date, cari nu sunt favorabile nici pentru unguri și nici pentru alegătorii kossuthiști. Li s'a mai destăinuit apoi, că nu se va schimba configurația de până acum a comitatelor. La aceasta revelație nedumeririle s'au risipit ca prin minune, căci n'au rost nedumeririle când mandatele sunt salvate.

Dela frați.

O schimbare însemnată în publicistica Bucovinei. Părintele Atanasie German publică în »Apărarea Națională« următorul anunț:

„Lucașul Bucovinei“ se va numi revista populară, care va apare dela 1 Ianuarie 1909 înainte ca organ al societății pentru cultura poporului — cu aceeași numire. Comitetul „Lucașului Bucovinei“ s'a întrunit anume zilele trecute și a decis să edeie dela 1 Ianuarie o revistă populară, rămânând ca modalitățile acestei edări să se stabilească mai târziu de un comitet special, care are să decidă zilele acestea, ce fel de format, de câte ori pe lună și cu ce preț va apare numita revistă. După cât ni-se pare, revista va apare în broșuri ca cele ale actualei „Deșteptări“ sau a „Buciumului“ câmpulungean sau a „Neamului Românesc“ din Văleni și anume odată în fiecare săptămână. Despre conținutul ei putem spune de pe acuma cu siguranță, că va trata chestiuni economice și naționale de orice natură, apte de a deștepta masele poporului la o nouă viață economică și la nouă și puternice sentimente de solidaritate națională, ferindu-se principialmente de-a atinge orice chestiuni politice de natură a asmuța pe frate în contra fratelui. Deci politica militantă, indeosebi politica de partid, va fi absolut exclusă din cadrele revistei populare „Lucașul Bucovinei“ și numai politica mare și onestă a neamului nostru întreg, ca partid încăerat la lupta pe viață și moarte cu națiile dușmane, va fi considerat și consecvent urmărit, că doară doară ne va succede în fine să ne vedem cu toții organizați și puși în linii hotărâte de apărare în contra celor porniți la asalt asupra noastră. Numai așa o politică este permisă a duce în masele poporului nostru și sperăm, că atât unii cât și alții vom înțelege în fine, că mult am păcătuit față cu acest popor și e timpul să recunoaștem odată că cu mijloace demagogice nu edificăm, ci risipim.

Un timp mai favorabil pentru apariția unei reviste populare sănătoase ca acuma, când diferențele politice dintre cele două partide litigante încep a dispărea, nu cred să se mai ivească, cu atât mai mult, că există multă speranță, ca să dispară toate foile politice, ce le avem, făcând loc unei singure gazete politice scrise pentru inteligență, iar pentru popor ar rămânea să scrie numai revista populară „Lucașul Bucovinei“. În serviciul acesteia îndemnăm să între toți oamenii noștri de bine, cari știu scrie în limba populară. Ca redactori stabili ai „Lucașului Bucovinei“ este ales dl George Tofan și cel ce subseamnă această notiță. Atanasie German.

Din România.

A. S. R. Principele Ferdinand; dl general Averescu, ministru de războiu precum și șeful marelui stat major, vor pleca la Târgoviște Duminecă 21 c., pentru a urmări timp de 3 zile mișcările diviziei mobilizate.

Înmormântarea lui C. Poroineanu. Ieri la orele trei s'a săvârșit înmormântarea rămășițelor pământești ale mult regretatului C. Poroineanu, fost deputat al colegiului III de Romanși.

Din partea guvernului au luat parte la această ceremonie funebă d-nii Emil Costinescu și Toma Stelian.

Două coroane mari și de orațiile defunctului erau purtate de țărani din Romanși.

— Așa face la toate înmormântările, — să auzi din toate părțile.

— A și făcut scandal la cimitir.

— Atunci! afară! și cât mai repede, — comandă dl comisar, prinzând pe dna Russ de mână. Dna Russ se lasă să fie târâtă plângând cu hohot.

Ce scandal! și încă la o înmormântare așa de frumoasă, — ziceau ceilalți.

— Tăcere, fii liniștită, — zise comisarul d-nei Russ, în tindă.

Atunci sosi preotul și cântăreții; el îi pofti sus. D-na Russ se căzni să spună ceva, dar dl comisar, neînduplecat, o conduse până în fața casei; atunci chemă un sergent de oraș și-i zise:

— Du pe doamna acasă, ca să nu mai faci gălăgie la înmormântare.

D na Russ se făcu roșie ca un bujor; nu mai știu unde se află.

— Gălăgie! la o înmormântare așa de frumoasă — se mai zicea în convoi, în piață.

Frații Uhmühl erau, după cum se vede, oameni nesimțitori. Iar aceasta a fost împotriva d-nei Russ o răscălă a întregului cartier, o răscoală universală, dacă mă pot exprima așa.

A doua zi, d-na Russ fu citată înaintea comisarului de poliție din strada Podului.

Și afacerea ei merse repede. Vara se judecă cu ferestrele deschise, așa că toată ulița auzia ce se petrece. Ea tremură din toate încheieturile, căci atunci poliția nu avea ca principiu să și înblânzească aspra ei funcțiune. Adeseori vedeai pe trotuar pe arpistul Iosif, un revoluționar bine cunoscut în cartier. Eram copii mici, și când unul din noi ne apropiam de Iosif, el râdea batjocuritor, arată cu degetul cel gros sala de co-

O serbare. Societate „Junimea“ din com. A-fumați-Ilfov a dat în seara zilei de 31 August, o mare serbare populară în acea comună, serbare care a avut un frumos succes.

Rechiziția automobilelor. În urma mobilizării diviziei III-a dl Emil Petrescu, prefectul poliției, capitalei, a procedat la rechiziția automobilelor cerute de ministerul de războiu.

Alegerea a fost făcută prin tragerea la sorți.

Persoanele ieșite la această tragere la sorți, dnii Prager, Mandy și Semo Halberstadt, s'au grăbit să pună la dispoziția prefecturii mașinele.

Dl I. Cămărășescu, secretarul general al »Automobil-Clubului«, s'a prezentat de asemenea oferind automobilul dsale, fără ca să fi fost rechiziționat. Prefectura i-a exprimat vtile sale mulțumiri.

Un singur proprietar de automobil a căutat să se sustragă dela datoriile ce le are către patrie. El a scos o piesă a mașinei, făcând o astfel improprie întrebuințării. Faptul fiind arătat de mecanicul automobilului, dl prefect al poliției va dresa actele pentru darea în judecată a proprietarului, conform legii.

Un ofițer japonez la București. Mercuri a sosit în București locotenentul japonez din armata genului Masatake, pentru a vizita diferitele noastre instituțiuni militare.

D-sa a vizitat Joi dimineața pirotechnia, batalionul 2 de pioneri, batalionul de căi ferate și secția de aerostatică. După amiază a vizitat arsenalul, școalele de artilerie și geniu și institutul geografic al armatei.

Azi dimineață, 19 Septembrie, a vizitat batalionul 5 de pioneri de cetate. Seara va părăsi capitala.

Dl căpitan Lucian Trantomir, șef de birou al bugetului din ministerul de războiu, a fost însărcinat cu conducerea locotenentului Masatake.

Circulația către Rusia. Ministerul de interne a trimis o circulară prefecturilor prin care le arată că trecerea călătorilor spre Rusia este liberă prin toate punctele de frontieră, precum și pentru podari.

Când ei se vor reîntoarce, nu vor avea dreptul să intre în țară decât prin punctele deja stabilite.

De asemenea s'a dat ordin ca șefii de trenuri să strângă pașapoartele tuturor călătorilor cari vin din Rusia, pentru a le da comisarilor de gări, și să le înainteze polițiilor din localitățile unde acei călători se stabilesc. Această măsură este luată pentru a se putea din vreme face vizita medicală la domiciliul celor ce vin din localitățile infectate de holeră.

Din străinătate.

Tinerii turci și incidentele cu Bulgarii. Comitetul junilor turci dorește ca cele două incidente bulgare se fie regulate în mod amical; declară însă că prestigiul turcesc și tratatul din Berlin nu trebuie să fie atinse.

Intrevederea dela Desio. O notă a »Agenției Stefani« spune că vizita pe care dnul Iswolsky a făcut-o ministru lui Tittoni și care a fost precedată de un schimb amical de idei, a avut un caracter de cordialitate care, dela raporturile personale între cei doi miniștri, a avut resunet asupra raporturilor politice ale celor două țări reprezentate printr'ânsii.

Această întâlnire a venit să confirme ceea ce a rezultat din celelalte întrevederi ale dnilor Iswolsky și Tittoni cu ceilalți oameni de stat asupra chestiunii orientale, asupra unei situațiuni din împărăția otomană și asupra celorlalte chestiuni la ordinea zilei.

Din convorbirile acestor doi miniștri raporturile dintre Rusia și Italia ies mai intime decât erau de multă vreme deoarece a rezultat o perfectă identitate de vederi asupra intereselor speciale ale celor două țări, cari s'au lămurit în perfecta armonie dintre dânsii și cu intențiunile cele mai favorabile pentru pacea statelor.

Prin aceste întrevederi pacifice se va putea exercisa o influență de concordie asupra dezvoltării situațiunii internaționale.

Dnii Tittoni, Iswolsky și Murawiew au primit la orele 3 pe ziariști. Dnul Iswolsky a exprimat în italienește recunoștința sa pentru primirea ce i-s'a făcut și a amintit cei câțiva ani petrecuți în Italia și despre cari păstrează o amintire plăcută.

În urmă a adăugat:

»Este momentul de a face mai întinse raporturile italo ruse«.

Tittoni a exprimat că în această dorință de pace guvernele vor avea asocierea presei. Ziariștii Giordano a mulțumit în numele colegilor săi. Miniștrii s'au întretinut în urmă în mod cordial cu ziariștii cari au părăsit vila la orele 3.15.

Italia și nota franco-spaniolă. Nota Italiei, dată în ziua de 28 Septembrie, cu privire la nota franco-spaniolă în chestiunea marocană, a fost remisă însărcinaților de afaceri ai Franței și Spaniei.

Guvernul italian se asociază întru toate cu guvernele francez și spaniol, este de părere însă că ar fi bine să se țină compt într'o oarecare măsură și de interesul comun al tuturor puterilor, inclusiv Franța și Spania, și de a se ușura pe viitor sarcina noului sultan avându-se în vedere dificultățile cari îi vor stă în cale, dată fiind situațiunea internă a Marocului, pentru îndeplinirea imediată a datoriilor sale.

Conflictul turco bulgar. Poarta este decisă să insiste asupra negocierilor dintre cele două guverne cu privire la calea ferată orientală și să se opue la negocierile Bulgariei cu compania, care nu este decât arendara acestei căi ferate.

Comitetul junilor turci dorește ca cele două incidente bulgare să fie regulate în mod amical, însă declară că prestigiul turcesc și tratatul de Berlin nu trebuie să fie atinse.

Agenția Reuter telegrafiază că guvernul englez a încunoștințat Bulgaria că este de părere că continuarea ocupării drumului de fier oriental nu se poate justifica.

Anglia nu numai că protestează împotriva faptului că Bulgaria a luat în stăpânire căile ferate turcești din Rumelia răsăriteană, dar are grija a-i spune că nu se va mărgini la protestări platonice, ci va ști ce să facă spre a căpăta și ascultare.

Consiliul de miniștri al Bulgariei ar fi hotărât să nu se mulțumească numai cu controlarea liniilor, ci vrea neapărat să le cumpere. Turcia oprește pe companie de a intra în negocieri. Dar Germania și Austro-Ungaria par a se fi înțeles cu aducerea conflictului înaintea conferinței dela Haga și a sprijini dorința Bulgariei de a răscumpăra liniile.

Ca răspuns la mobilizarea armatei bulgare, Turcia deși are armată foarte multă grămădită la hotarele Bulgariei, ar fi poruncit și ea mobilizarea.

Pe de altă parte Germania, Austro-Ungaria și Italia, ba chiar și Rusia n'ar fi având încredere că tinerii turci vor fi în stare a ține în frâu izbucnirea șovinismului turcesc. Iswolski și Aehrenthal ar fi căzut la înțelegere și în această privință.

Starea se încurcă și mai mult fiindcă generalii

Marinov și Toncef, fost președinte al comitetului macedonean au cerut cetățenilor să facă pretențiuni, și la sate, cluburi cari să ceară proclamarea neatârării.

În legătură cu aceasta e activitatea comitetului central al organizațiunii interne macedonene. Circulara secretă a acestuia către organizațiile din Macedonia au căzut în mâinile turcilor, cari l-au publicat. Organizația nu e mulțumită, fiindcă turcii tineri nu vor să auză de autonomia Macedoniei.

Rezultatul bombardării orașului Taebria. Bombardarea orașului Taebria care a durat trei zile fără rezultat, a probat slăbiciunea și neapținutimea expedițiunii compusă din oameni neexersați. Ambele partide au cerut intervențiunea consulului rus. În oraș lipsește pâinea aprovizionarea din împrejurimi fiind oprită de către Aina Danlich.

Sosirea perechii regale spaniole la Budapesta.

Budapesta a avut ieri una din rarele sale sărbători în al căror cadru se află suveranul nostru. Măgulită de onoarea îndoită ce i-se face de a găzdui pe capul nostru încoronat și părechea regală a Spaniei, capitala ungurească a desfășurat pompa îmbelșugată și darnică pe care totdeauna caracterul unguresc o iubeste atât de mult când este vorba de a orbi și de a captiva pe străini.

Frumoasele bulevarduri cu înșiruirea lor lungă de palate pompoase și pretențioase s'au învieșmântat într'o minunată haină de flori, de ghirlande și de steaguri. Dela gara de vest peste bulevardul Theresienring, Andrassystrasse, Badgasse și peste vechiul pod suspendat (Kettenbrücke) duce o cale de flori și drapeluri.

La orele 3 precis trenul regal a intrat în gara de vest. Muzica militară a intonat imnul spaniol și imnul »Gott erhalte« pe care imensul public a dovedit că știe să-l ascute cu răbdare și tăcere.

La coborârea regelui Alfonso din tren, M. Sa a îmbrățișat și sărutat de două ori pe tânărul rege al Spaniei, care îmbrăcat în uniformă de general de infanterie austriacă avea vioiciunea și veselia unui om în bună dispoziție. Regina îmbrăcată într'o haină de mătăasă albastră, era veselă și zîmbitoare. M. Sa a prezentat regelui Spaniei pe demnitarii militari și civili. Ieșind pe stradă mulțimea enormă a primit pe suverani cu entuziaste urale. Convoiul a fost deschis de trăsurile prefectului de poliție, a primarului și a ajutorului de primar. Zece gardiști călări urmează în latură străzii. Urmează trăsurile împărătești trase de câte patru cai albi, mari și falnici.

Regina u admirată pentru frumseța ei de femeie tânără și strălucitoare. Publicul e entuziasmat de grația cu care zîmbește. În frumsețea podoabelor, în falfăirea multicoloră a steagurilor să stabilește un curent de simpatie între public și tînăra suverană. Trotoarul din două părți tivit de câte un rând de gardiști și de soldați.

Astfel cortejul lung ajunge la palatul împărătesc din Buda.

Toate damele se facideal de frumoase
prin efectul bun al
CREMEI MAKÓ-IDEAL
care adăverește nenumăratele crori de mulțumită.
Face să dispară roșăța feței,
pistruiile, petele de ficat și toate necurătențiile pielii.

Prin folosirea cremei Ideal ajungem să avem o față curată, fragedă, catifelată și fină!
De aceea vă rugăm ca la comandă să ne scrieți precis dacă fața e grasă sau uscată.

Se capătă numai la însuși fabricantul:
KUDAR LAJOS Szent László, gyógyszertár
— Makó Ujváros —

— 1 borcan de cremă Ideal 1 cor. —
Pudra Ideal 1 cor. Săpun Ideal 70 al.
Comandele prin poștă se satisfac repede și punctual.

Preparatele medicinale și chimice au fost premiate la expoziția științifică internațională din 1879 cu medalia de aur, cu crucea de metal franceză și cu diploma de distincție.

Seara a fost un splendid bal la curte. Salile castelului păreau ferice de frumusețe, de bogăție și strălucire. MM. LL. au luat parte la balul care a întrunit cea mai aleasă societate a monarhiei întregi.

NOUTĂȚI.

ARAD, 2 Octomvrie n. 1908.

— Sănătatea M. Sale regelui Carol.

Ziarele din București anunță că ieri dl ministru de război, generalul Averescu a fost primit la Sinaia de regele Carol și a lucrat împreună cu regele. O dovadă deci cât de nefondate au fost știrile ziarelor jidovești despre noua îmbolnăvire a M. Sale.

— La proces. Măine se va debata

un proces de presă al ziarului nostru la curtea cu jurați din Oradea-mare. Redactorul nostru dl Sever Bocu este citat în fața curții pentru »Calvarul« de acum un an și pentru un articol scris de dl Ioan Slavici. Acuza e cu atât mai caraghioasă cu cât pentru »Calvarul« e ridicată după expirarea termenului de prescripție după apariția articolului.

Apărătorul nostru va fi dl Dr. Aurel Lazar.

— **Un meseriaș român, care trebuie imitat.** Dl Teodor Popovici, pantofar (Arad) a hotărât să dea 3% din venitul său brut încasat de la elevii seminarului din Arad pentru fondul școlii românești din Brad. Astăzi a depus la administrația noastră suma de 72 de filieri cu această destinație. Pilda harnicului meseriaș merită să nu fie numai lăudată, dar și imitată.

— **Osândirea ucui ziarist croat.** Tribuna din Agram a condamnat pe ziaristul croat Vratslav Wilder redactor la »Pokret« la 14 zile închisoare înăspită prin posturi pentru că a atacat pe prefectul Gavranici. Curtea de casație a redus osânda la 7 zile închisoare fără post.

— **Pățania maghiarizatului.** Iată ce-a pățit un biet de șvab patriot. Cu prețul destul de mare de-o coroană își cumpărase numele ungueresc de Kisfaludy în locul vechiului său nume Thlerjung. Întrebat fiind de ce a ales acest nume, a răspuns pentru că-i numele unui poet ungar. »Atunci mai bine te numeai Tinódy care încă a fost un poet ungar și cel puțin seamănă și cu numele tău cel vechiu« i-a spus un prieten. De atunci bietul șvab nu mai are liniște în sat, căci toți îi zic Tinódy care derivă de la tinó cuvânt unguresc care înseamnă vișel.

— **Regina Angliei și moda.** Alexandra, regina Angliei își întrebuițează în chip binefăcător înrăurința ce o are asupra modei. S'a hotărât ca de aci înainte să nu poarte nici corset nici ghete strimbe și ca hotărârea ei trup să se facă, a dat ordin să i-se transforme garderoba așa, ca hainele să le poată purta și fără corset. Hotărârea reginei a stârnit nespuse jale în lumea femeilor de elită din Londra, deoarece soțiile lorzilor englezi și ale miliardarilor americani sau obișnuit să facă un lux excesiv în îmbrăcăminte. Dacă regina Angliei va îmbrăca toalete simple, vor fi și ele nevoite să se prezinte la curte în conformitate cu gustul reginei, purtând toalete heliotrop croite la fel.

— **Gimnaziu în Gura-Homorului.** În Gura-Homorului se deschide cu ziua de 30 Septemvrie 1908 un gimnaziu real. Tărâniea din împrejurime și din loc — scrie »Apărarea Națională« — să se silească a trimite băieții încolo, căci neamul lui Israel va predomina de sigur și în acest gimnaziu.

— **Un comitet filial la Lugoj.** Serie »Drapelul«: — Primit știrea îmbucurătoare, că consfăturile începute încă Marți în 22 Septemvrie a. c. la inițiativa d-lui Dr. George Dobrin ca membru de comitet a Societății pentru fond de teatru, cu scopul de a înființa în Lugoj un comitet filial al acestei Societăți, se vor continua astăzi, Joi în 1 Octomvrie a. c., la 6 ore seara în Casina română din loc. De astădată vor conveni tot numai bărbați din generația mai tină. S'a luat însă deja în combinație ca la una din consfăturile mai de-aproape să fie și damele invitate. Tinerimea și pe calea aceasta e poftită să ia parte la consfăturirea de astă seară în număr cât mai mare.

— **Inspecție școlară.** Din Salonic se anunță, că dl N. Bațaria, harnicul inspector al școalelor române din vilaietul Salonic și Scopia, s'a dus să inspecteze școala din Poroi și să dea Românilor instrucțiuni cu privire la alegerile electorale, cari vor începe în curând.

— **Necrolog.** Cu inima adânc sdruncinată și cu sufletul plin de durere, fac prin aceasta tuturor rudeniilor și amicilor de cunoscut că iubitul și scumpul nostru, fiu, frate, nepot și văr *George Maos Milloi*, oficiant denumit la societatea vapoarelor de stat, după lungi și grele suferințe și-a dat nobilul său suflet Joi în 24 la 6 ore seara, în mâinile Creatorului, în etate de 23 ani. Rămășițele pământești ale scumpului defunct, s'au așezat spre veșnica odihnă, Sâmbătă în 26 Sept. în cimitirul gr. or. rom. din loc. Fi-ei țărâna ușoară, și memoria în veci neuitată. Bozovici, la 27 Septemvrie 1908. — Floarea Milloi, ca mamă, Dimitrie Milloi ca frate, Iancu Pirtea ca bunic, Elisabeta Pirtea ca bunică, Iosif Pirtea ca unchi, Paulina Pirtea, ca mătușe. Manoil Pirtea ca văr, Mariana Pirtea ca verișoară.

— **Tolstoi în românește.** Dl Dușan Makovicki, medicul curant a lui Tolstoi, comunică unui corespondent al ziarului »Besarabska Jizn« că primul dar primit de la celebrul scriitor rus cu ocazia jubileului său a fost o colecție de traduceri în românește a operilor sale. Traducerea e datorită dlui Ianovsky din Chișinău.

— **Mersul holerei la Petersburg.** În cursul ultimelor 24 de ore până la prânz au fost 222 de noi cazuri și 98 de decese de holeră. Numărul bolnavilor este de 1833.

— **D. Meunier**, deputat în parlamentul francez, însoțit de secretarul său dnul Breuillot, e așteptat zilele acestea la București.

D. Meunier a fost însărcinat de guvernul francez să studieze diferitele organizațiuni poizienești din toate țările Europei, în scopul unei noi organizări a poliției parisiene.

— **Din ale șahiștilor.** Acuma a fost luptă de șah între cei doi șahiști mai însemnați din lume: Lasker și Tarrasch, luptă din care a ieșit birnitor cel dintâiu.

Cățiva ani în urmă tot Lasker avea să se lupte cu Steinitz și anume la Londra. Cu o zi două înainte de-a pleca la Londra, la întrecere, fiind la clubul șahiștilor, i-se înfățișează un domn bătrân și foarte onorabil la mutră. Acesta cere să joace cu Lasker, dar acesta să se lipsească de damă, iar jocal să fie pe o cutie de țigări extra fine, pe care o adusese cu el.

Lasker câștigă și luă cutia.

Dupăce s'a întors de la Londra birnitor, dă iar peste onorabilul de mai sus, iată dialogul dintre ei:

Ei, cum ți-au plăcut țigările?

— Bune de tot, răspunde Lasker, de nu le aveam nu câștigam.

— Da? Imi pare bine.

— Da, încheie Lasker, le-a fumat Steinitz.

— **Grozave inundații în India.** Paternice ploii au pricinuit în ultimele 36 de ore la Reiderabad și la Dekan inundațiuni pustiitoare. Fluviul Musi a crescut cu mai mulți metri trădând mai multe poduri. Mii de case au fost trăse de potopul apelor. Este un mare număr de victime.

— **Orbi și surdo-muți gimnastici.** La un concurs de gimnastică de la Vatican au fost două numere foarte aplaudate: o echipă de orbi executat exerciții după comandă, prin vocea unui

măiestru, iar altă echipă, de surdo-muți comandați prin gesturi.

— **Un incendiu curios în felul lui a avut loc zilele trecute la Paris pe str. Richet.** Un trecător care își aprinsese țigara își aruncă chibritul în stradă. În momentul acela o flacără mare cuprinsese strada pe o distanță de câțiva metri pătrați. Ce se întâmplase? Pe stradă se găsea o băltoacă de benzină scursă din rezervorul unui automobil. Din fericire însă focul a fost stins cu ușurință.

Convocare.

Adunarea generală ordinară a »Reuniunii învățătorilor români de la școalele profesionale gr.-or. din dieceza Caransebeșului se convoacă pe Duminecă și Luni, 5/18 și 6/19 Octomvrie 1908 la Caransebeș, cu următorul program:

Sedința I. Duminecă în 5/18 Octomvrie înainte de amiază:

1. La 8 1/2 ore liturgia împreună cu chemarea Duhului sfânt.

2. La 10 ore părăstas în biserică S. Ioan pentru fericirii episcopi Ioan Popasu și Nicolae Popea.

3. La 11 ore deschiderea adunării.

4. Prezentarea rapoartelor și a altor exhibite incurse.

5. Alegerea comisiunilor.

6. Sedința festivă a centinarului fericitului episcop Ioan Popasu.

Sedința II. Luni în 6/19 Octomvrie, înainte de amiază:

7. La 9 ore prelegere liberă, ce o va ține membrul Reuniunii Dr. Valeriu Braniceș despre »Invățământul gramatical pe bază sintactică«.

8. Discuțiuni asupra prelegerii d-lui Dr. Valeriu Braniceș, împreună cu premii din partea membrului fondator Dr. Corneliu Jarca.

9. Referadele comisiunilor.

10. Defigerea localului pentru proxima adunare generală.

11. Propuneri incurse cu 8 zile înainte de adunare.

12. Alegerea funcționarilor și a comitetului Reuniunii.

13. Închiderea adunării.

Bocșa-montană, în 8/21 Septemvrie 1908. Ioan Marcu m. p., prezidental reuniunii. Petru Bandu m. p. notar prim.

Economie.

Convenția comercială cu Austria. În consiliul de miniștri care s'a ținut zilele trecute la Viena s'a întocmit instrucțiunile pentru delegații cari vor trata convenția comercială dintre Austro-Ungaria și România.

»Neues Wiener Tageblatt« publică un articol în privința acestui tratat de comerț. Între altele, iată ce spune ziarul vienez:

»Pe cale diplomatică s'au și înlăturat unele chestiuni prealabile.

Se așteaptă ca în câteva ședințe, deosebirile să fie înlăturate«.

Dupăce arată că delegații austriaci ca și cei români au primit instrucțiuni de la guvernele respective în sensul vederilor ce urmează a apăra, ziarul vienez rezumă tratatul existent cu România. Apoi descrie situațiunea de astăzi:

»...Cu toată legea de încurajare a industriei, numai acele industrii au putut merge în România, pe cari împrejurările firești le-au impus, cum e de pildă industria petrolului, exploatarea forestiere și rafineriile de spirt, adică numai acele industrii cari ar fi progresat în România și fără de o lege pentru protejarea industriei — în vreme ce rezultatele industriei susținute în mod artificial sunt cu totul neînsemnate.

»Cu toate acestea, în tratativele cari încep, e de prevăzut că reprezentanții români vor susține tariful vamal protegitor. Se va întâmpla ca și cu Serbia, delegații români vor cere înlăturarea convențiilor veterinare care împiedică exportul

de vite. Tratatul se vor duce pe baza admiterii exportului vitelor tăiate. Deoarece în ultimii ani, exportul vitelor românești s'a amensat în vederea exportului carnei, e de așteptat că pe baza acestei se va reuși să se ajungă la o înțelegere".

Budapesta, 2 Octomvrie 1908.

INCHEIEREA la 1 ORĂ și jum. :

Grân pe Oct. 1908 (100 klg.)	22-98 - 23-
Săcară pe Oct.	18-68 - 18-70
Cucuruz pe Malu	14-70 - 14-72
Ovăs pe Oct.	15-90 - 15-92

Prețul cerealelor după 100 klg. a fost următorul:

Grâu nou					
De Tisa	— — — —	22 K.	80—23 K.	60 H.	
Din comitatul Albei	— — — —	22	> 60—23	> 40	>
De Pesta	— — — —	22	> 60—23	> 40	>
Bănăneșc	— — — —	22	> 80—23	> 60	>
De Bacica	— — — —	22	> 80—23	> 60	>
Săcară	— — — —	18	> 75—18	> 90	>
Orzul de nutreț, cvalit. I.	— — — —	15	> 75—15	> 90	>
> de cvalitatea II.	— — — —	15	> 40—15	> 65	>
Ovăs de	I.	16	> 50—16	> 80	>
> >	II.	16	> 10—16	> 40	>
Cucuruz vechiu	— — — —	16	> 80—17	> —	>
> nou	— — — —	>	>	>	>

Concert, petreceri.

Programul reprezentăției teatrale din Sebeș ce l-am primit la redacție nu se poate publica fiind tipărit în tipografie străină.

Felurimi.

Mașină nouă de sburat. H. Dill vorbește în „Die Luftflotte“ despre o mașină de sburat ce ar fi născocit un ofițer rus, inginerul Ostschewski-Krouglik. Ar fi putând ridica greutatea de 5 ori mai mari decât aeroplanelle și s'ar fi mișcând cu înălțimea de 320 de klm. pe ceas. Mașina ar fi având aripi cu vergele de cositor în loc de pene și aripele s'ar fi rotind (ca la insecte). Rusul zice că helicele cheitnesc prea multă putere și că nu se folosesc de principile pe cari e bazat sborul paserilor. Ar fi un model cu aripi de câte 1/2 de m. p. care ar fi ridicând 65 de klg.

El crede că nu are nevoie de motor și că omul va putea sbura numai prin ajutorul mușchilor, săi. Ba mai zice că mașina lui pusă la catargul unei corăbii i-ar da înălțimea de 240 klm. pe ceas. Credem că asemenea lucruri nu se discută.

BIBLIOGRAFIE.

I. Russu-Șirianu: *Iobăgia* (Vol. I) până la finea secolului XV. Pag. 408. Arad 1908. Tipogr. Diecezană gr. or. rom. Prețul 3 cor.

IX.

(Sfârșit).

Imprejurările în cari a ajuns și a rămas țara ungurească la moartea lui Sigismund, sunt desolătoare. Numai tactului urmașului său, *Albert de Habsburg* și priceperii lui de a aprecia oamenii, dar și norocul țării, că a ajuns la suprafață un fecior de chinez român, *Ioan Corvin Hunyadi*, un geniu și ca general și ca organizator, are Ungaria să-și mulțumească perzistența sa asigurată... încă un veac și jumătate, până să ajungă a străluci pe vârful turnurilor cetății Buda, — semiluna.

Ce eră de făcut, față cu sguduirile îndurate de țară și față cu lipsa de siguranță a ei față de puhoiul turcesc?

I. Corvin — cunoscut în legende sub numele de *Iancu Sibianu* (Szbinyányi Jank) este încredin-

țat cu apărarea graniței, având ca fortificații cetățile dunărene: Orșova, Szörény, Mihăld și Görény.

Țara are nevoie de armată, se impune dar o dare excepțională de 100 denari, de fiecare poartă de *iobag*, punându-se la contribuție și iobagii de pe moșile regești. De nobilime nici Corvin nu a îndrăznit să se atingă, nobilimea a rămas scutită de plățirea zeciuiei (decret. din 1439), sub cuvânt, că banderile nobilimii formează grosul armatei.

După moartea curândă a lui Albert, urmează la tron *Ulászló* (Wladislav) al Bohemiei, care recunoscând în Corvin „zidul nevinovat“ în fața turcilor, îi lasă rolul de „beliduce“ al țării.

Sub Wladislav s'a acordat *iobagilor dreptul de liberă mutare* (1444), dacă au plătit ce au datorat, dar totodată se întăresc „toate drepturile, libertățile și bunele (!) obiceiuri ale Ungariei“, „*Bula de aur*“ o întărește din nou, cu abrogarea articolului (XXXI) prin care nobililor li-se dă dreptul de insurecțiune.

Murind regele în lupta nefastă dela Varna (1444), ce eră de făcut?

Un singur om eră în țară, asupra căruia s'au îndreptat toate privirile, „*Ioan Huniade*, cu neîntrecuta-i vitejie, cu voința lui de fier și un simț de datorie pentru țară, de cari zadarnic căutai la ceilalți magnai“.

Astfel ajunge Hunyadi guvernatorul țării.

Di Russu susține, că acest mare erou și bărbat de stat are o „deosebită solitudine pentru români“ și anume, pe următoarele motive: „Celor din districtul Jupan (Supan) le întărește vechile drepturi și i scutește de orice dare“; apoi a acordat „diferite privilegii și uzurări cnezatelor“, „se revenea întrucâtva la vechea stare de lucruri din secolul trecut (!) când românii din Bihor aveau cnezi proprii“, — „chiar în procese de mare însemnătate au să fie judecați de juri și jurați proprii“ (în Feneș).

Noi suntem aci de părerea, că „popularitatea și trecerea foarte mare, pe care o avea la toate neamurile din patrie“ este o dovadă, că „era un om bun și drept“, — un om providențial, singură persoană vrednică de încrederea tuturor și de care se legau și atârnau toate speranțele țării.

Putem fi mândri de acest strămoș, după viață; dar după părerea noastră el a favorizat nu în general pe români, ci a distins în special pe luptătorii din granița dela Dunăre, cari s'au distins în luptele și războaiele cu turcii, pentru... a se pierde pentru neamul românesc.

După biruința strălucită dela Belgrad *Ioan Huniade* moare; iar rege al Ungariei e ales fiul său, *Matei*, poate cel mai mare rege ce a avut Ungaria, căci la curtea lui era știință, artă, bibliotecă, oameni de știință istorici, iar el însuși, a fost omul dreptății:

„A murit regele *Matei*, a pierit dreptatea“...

Tânăr de 17 ani, ajuns pe tron el știe să se valideze față cu oligarhii prea îndrăzneți. Pe unchiul său propriu, îl închide în cetatea Șiriei (Világos).

Mateu (Mátyás király) face conscrierea sesiunilor iobagiale, pentru a constata câți soldați sunt datori să-i dea proprietarii (pentru 20 iobagi, un soldat călare).

Pentru paza cetăților rămân castelanii; iar concentrarea soldaților o fac autoritățile comitane.

Nobilii și stegarii cari nu-și trimit banderile (cum au făcut sub Sigismund, Albert și Wladislav), vor fi amendați cu suma îndoită a cheituelii regelui pentru organizarea banderilor, pentru care se pune poprire pe averea nobiliară.

Nobilii vin înarmați la dieta convocată la Seghedin (1459) și cer *reducerea drepturilor iobagilor*.

Tânărul rege strămtorat și de vremurile tulburate de război și mai ales de orgolioșii oligarhi — acei oligarhi, veșnicii oligarhi, suspendă pentru un an, libertatea de a se muta a *iobagilor*.

Regele are greutate și lupte până și cu conspiratori, cu zdrobirea de rebeliuni, totuși preocupat de lărgirea hotarelor țării sale, și caută să facă dreptate tuturor, având în față pe feudali, față cu cari sau triumfează, sau cedează, — după condiții și împrejurări.

A fost vorba numai de ambiția de a lărgi hotarele țării ori este la mijloc o cauză până acum nelămurită istoricește, în expediția lui *Matei* contra lui *Stefan cel Sfânt și Mare Voievod* al Moldovei? Acea expediție, din care marele nostru rege a scăpat cu fuga și rănit și în care, poate, își va fi adus aminte de pățania lui Carol Robert, cu munteanul...?

Părerea pe care îndrăznește să o lanseze scriitorul acestor șire e că, de sigur, regele Ungariei a plecat în Moldova și a ajuns la Baia, pentru a pedepsi pe întemeietorul unei episcopii „schismatice“ (a Vadului) pentru „frații“, consanginii moldovenilor, oropsiți în Ardeal, atunci, când viața total în țara lui *Matei*, de propaganda pistăsească...

La anul 1840 reînviește un articol de lege în folosul iobagilor, anume: nobilimea întregului comitat este datoră să ia arma împotriva feodalului mare-proprietar, care se opune măsurilor luate de șpani pentru ocrotirea iobagilor.

El organizează, justiția și administrația țării, producând un real progres, în starea poporului și a țării în general; el menține privilegiul țării pe viață, prin ce întărește mica nobilime, față cu oligarhia.

„In afacerile de importanță ale statului — zice *Andrássy* — cere sfatul supșilor, îi place libertatea cuvântului. Când însă vede, că nu se poate încunjură, nu stă la îndoială, ci *Matei* lovește cu braț de fier în oligarhii desmățați“.

După o perioadă glorioasă, ilustrată de *Matiaș-Crai*, eră natural să urmeze o perioadă de decadență, cu atât mai ales, că oligarhii scâpând de brațul de fier al lui *Matei*, iarăși își fac treburile, după pofta inimii.

Burgio, delegatul papal raportează Sanctității Sale, că în Ungaria, după moartea lui *Matei* spiritul de jertfă și respectul pentru legi a dispărut și domnesc interesele personale și de partid, așa, că, nimic nu poate oprî prăbușirea statului.

Sub domnia lui Wladislav II (Dobse László) dispăre „validitatea veșnică a legilor“ decretată la 1486 de regele *Matei*.

Marele proprietar are dreptul să pretindă sumele datorate și astfel făceau iluzorie libertatea motării iobagilor.

„Ceace — scrie *Acsády* — însemnează, deși nu în principiu, dar în practică, legarea de gât a iobagului“.

Autoinocinția sufletească a nobilimii și decadența provocată și produsă de dânsă a adus revoluția lui *Dosa* și ulterior catastrofa dela *Mohács*.

Oare, peste veacuri nu se reîncarnează spiritul oligarhiei acesteia, distrugătoare?

Am ajuns la încheierea acestui studiu, prin care am căutat să dăm într'un resumat conștient cuprinsul cărții d-lui *Ioan Russu-Șirianu*, publicate sub titlul indicat în fruntea acestor șire.

Și am insistat, în cadrele expunerii noastre, pe de-o parte, din interesul pentru desfășurarea istorică a vieții noastre iobagești, în mijlocul și în legătură cu evenimentele istorice ale patriei noastre, — pe de altă parte, pentru lucrări de asemenea natură, mult trebuincioase și foarte rare la noi.

Din Ocina.

Poșta Administrației.

A. Rizor, Timișoara. Abonamentul dv. e plătit până la 15 August 1908. Abonenții trimiși încă n'au plătit iar unul a și refuzat.

Redactor responsabil Constantin Savu.
Editor proprietar George Nichin.

Mașini de cusut, biciclete, motoare, mașini de scris, mașini agricole și gramofone, la

FALK IMRE

se pot procura cu plătere în rate

Mare atelier mechanic de reparaturi.

Montare de sonerii electrice și reparare. Atelier de reparat mașini de scris și decusut, biciclete și motoară.

Cu stimă: A n d r e i F a l k, K o l o z s v á r, și'n str. Deák Ferencz nr. 30.

BANCA NAȚIONALĂ A ROMÂNIEI.

SITUAȚIUNEA SUMARA

1907. 15 Septembrie.	ACTIV	1908. 6 Septembrie. 13 Septembrie.
127212251	{ 89912251 Reserva metalică Aur . . . 90930046	127167623 128230046
402540	{ 37300000 " Trate Aur . . . 37300000	477849 442036
94478948	Argint și diverse monete	81108052 76342752
38116516	Portofoliu Român și Străin	29956083 30509617
—	{ *) Impr. contra of. publice . . . 12825800	11999924 11999924
11999924	" " " " in cont curent 17683817	15480553 15480553
15806084	Fonduri publice	3216621 3216621
3253121	Efectele fondului de rezervă	5955240 5955390
5901494	" " " amortisarea imob. și material	700102 700587
638743	Imobili	341443 351358
439151	Mobilier și Mașini de Imprimerie	109893839 109536239
107682949	Cheltuieli de Administrație	— —
—	Depozite libere	14802141 20353012
20210314	" " & provizoriu	29269822 29622244
33365377	Compturi curinți	430369292 432740379
459507412	Copmturi de valori	— —
12000000	PASIV	12000000 12000000
23051453	Capital	24928807 24928807
3473646	Fond de rezervă	3734034 3734034
310323030	Fondul amortisării imobilelor și material	276916880 279559620
2077070	Bilete de Bancă în circulație	2190642 2190642
899264	Bilitari și pierderi	705090 791037
—	Dobânzi și beneficii diverse	— —
—	Compturi curinți	— —
107682949	" " " & provizoriu	109893839 109536239
459507412	Depozite de retras	430369292 432740379

Scomptul 5%. *) Dobânda 5 1/2%

Caut

Un candidat de avocat

cu praxă bună

aplicare momentană pe lângă condițiuni favorabile. Reflectanții să se adreseze la subscrisul.

Dr. Aurel Lazar, adv.
Oradea-mare.

In Sibiu (Nagyszeben).

Vanele de baie Stuchlich

O piesă e numai cu 40 de cor.

Incălzește în 3/4 de oră
150 de litri de apă, pen-
tru care consumă ca com-
bustibil numai 10 fileri de cărbuni de lemn.

O vană de neîncălzit numai 24 cor.

Lungimea fundului vanei 122 cm.

:: :: Înălțimea de 60 cm. :: ::

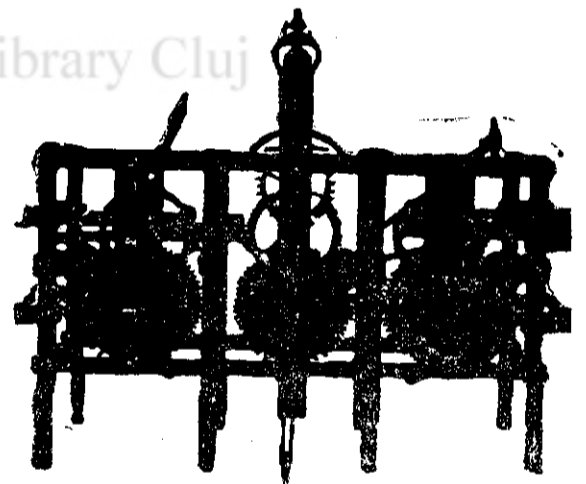
Comandele se efulesc imediat și se trimite
cu rambursă.

Gustav Stuchlich

Entengasse 17. HERMANSTADT. Saggasse 15

MEZEY DEZSO, clasornicor
de turnuri.

ORADEA-MARE, str. Szent János nr. 320.

Am onoare a atrage atențiunea on. public asupra ateli-
erului meu de clasornice de turnuri unde se fabrică cla-
sornice excelente al căror mecanism a fost premiat la
mal multe expoziții, cu roatele principale făcute din metal
roșu, cu fuse separate mobile, cari înlesnesc tragerea
clasiornicului și sârma care ține greutatea e din fer
ținut provăzat cu suluri de fer și cu șuruburi cari regu-
lează pondula. Mă aneajez a arangea clasornice de tur-
gata, pe lângă garanție și rezponzabilitate, despre mer-
gera exată a clasornicelor garantez.

Economisește multă

oboseală, timp și lemne

fiecare menageră care spală rufele cu

pravul de săpun

pentru spălat

arătat de mine, și rufele se fac curate și albe
ca zăpada. La fiecare pachet e adăugat și un
prospect.

Prețul unui pachet 24 fileri și 12 fileri.

Se găsește la

Stefan Knezevits, Temesvár

Fabrik, Hauptgasse 25, „Zur Salzmühle.

**APĂ MINERALĂ PHÖNIX
DIN BUZIÁS**

IN PRIVINȚA EFECTULUI **PENTRU BOALELE DE RINICHI ȘI BĂȘICĂ**
INTRECE TOATE APELE.

La gust e plăcută, puțin acrie, nu e feruminoasă și abundează în acid carbonic.
Apă de masă neobișnuit de răcoritoare.
Intrebuințată pentru cură de beut, pentru boale de rinichi
și bășică, pentru formațiunea petrii de bășică și înisipare, pentru
catarul organelor de respirație și de secrețiune s'a dovedit de
un efect eminent.

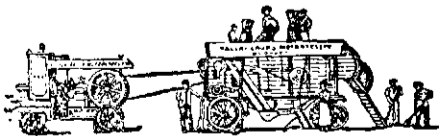
PROSPECTE trimite gratuit admistrația izvorului:
Direcțiunea stațiunii balneare Muschong — în Buziás.
Depozit general: STAUDT MIKLOS, Arad, Boross-Bénitér 22. Telefon Nr. 654.
Se poate căpăta la toate prăvăliile de coloniale.

Reclama e sufletul comerțului.

Premiat cu primele 16 premii în anii 1902, 1903 și 1904

Kállai Lajos fabricant de motoare.

BUDAPEST, VI. Gyár utca 28.

Motoarele lui de benzină și
treerătoarele cu locomobil de benzină
au fost distinse la toate expozițiile cu medalie de aur.

Fiecare în interesul propriu, dacă cere preț-curent și explicări despre aceste treerătoare
cu motor de benzină recunoscute în toată țara de cele mai bune, precum și despre alte mașini agricole.

Fabrica de motoare a lui Kállai Lajos, în anul acesta a fost
din nou decorată cu medalie de aur de stat.

Dubinievicz Oszkár

comerciant de articole medicale, chemice și parfumuri.
Kolozsvár, Deák-Ferencz nr. 8.

Recomandă în prețurile cele mai ieftine:
Esențe de rom și licheuri cu prescripții de pregătire.

Văpseli mirositoare

Parfumuri, pudre, săpunuri din țară și str.
Gazete pentru instrumente de manicurare și parfumuri.

Petrol-China

cel mai bun mijloc contra mătreței a căderii părului și cărunțirii.

Joan P. Popidan,

măsar de edificii, mobile și billiarde în Sibiu.

Se recomandă în atențiunea onor. public din loc și din provincie. Face tot felul de edificii și mobile de școlă, prăvăli și biurouri, montează cafenele și restaurante.

Mai ales atrag atenția on. proprietari de cafenele și restaurante asupra atelierului meu de biliarde, unde le săvârșesc pe lângă prețurile cele mai moderate și garanție.

Magazie de articlii pentru biserici și preoți.

Clorapi împlețiți în temniță.

George Iancovici

ARAD, Forray utca 2 sz.

Principiu:

Câștig puțin, circulație mare.

Au sosit noutățile de toamnă!

Aduc la cunoștința p. st. public că în prăvălia mea s pot vedea următorii articlii de curând sosiți:

Cumpărări nu sunt obligate.

Postavuri de costumuri englezești colorate, flaneluri de halaturi de lână și de ermelin, barcheturi, tenisuri.

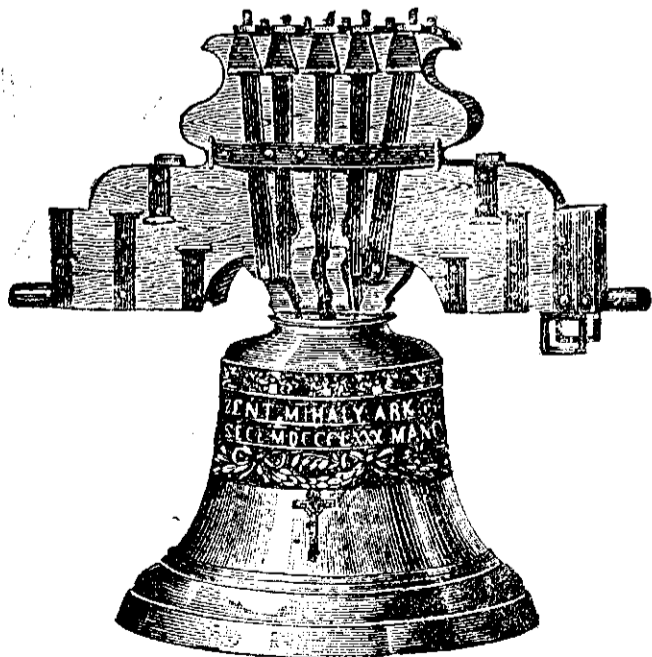
Mătăsuri pentru bluze la modă, asortiment bogat.

Albituri femeiești gata, pânză de ață și pamut, șifoane. Covoare, perdele, fețe de pat și de masă. și mulți alți articlii, cari nu se pot toate înșira.

Postavuri de reverenzi sosite acum, brâuri preoțești de culorile roșu, vânăt și negru.

MICHAIL MANCHEN

vărsătoriu de campane (clopote) de construcția cea mai nouă cu sul sucitor în Sighișoara (Schässburg-Szegesvár)
:: PIATA DE SUS NR. 168. ::

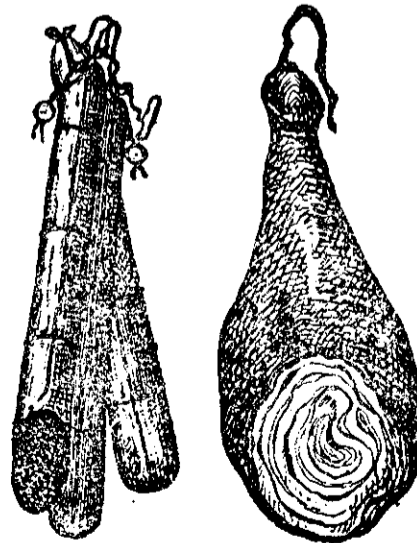
Firma aceasta există de la anul 1822 și să bucură de un renume bun; să recomandă deci tuturor comenzilor bisericăști pentru a lăra și repara clopote de toată mărimea cu coroane de stejar ori fer legat; face și scaune de clopote din fer bătut pentru unul sau mai multe clopote cu prețurile cele mai convenabile. Comandele să efectueze și în depărtare. Clopote mai mici sunt totdeauna gata. — — — Solvirea prețului să primește el în rată.

Telefon 149. — — — — — Telefon 149.
Telegram adr.: Lászlóczki, hentes.

Am onoare a aduce la cunoștința onor. public că în
fabrica noastră de cârnățarie

veche de 42 de ani

am introdus instalație electrică conform recerintelor moderne și am instalat mașinile cele mai nouă și mai moderne cu cari pregătim în cea mai mare curățenie tot felul de **articole de cârnățarie** precum: **șuncă** (jambon), **slănină fină** (Kaiserfleisch) cu aiu **cârnași** și alte cârnățării. Primim și executăm punctual comenzi, atât loco cât și în provincie. — Tot la fabrica asta se găsește și **slănină albă** și **afumată** precum și **unțură** (de casă) **topită**.

Cu stimă:

Frații Lászlóczki Kolozsvár
Mátyás király-tér 23.
Fabrica: în strada Kádár nr. 7.